

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. Qualiter Vsus conjugalis sit illicitus ratione modi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

tionabilis causa: aliàs enim videtur quædam incontinentia junctâ cuidam indecentiæ, & feeditati singulari (quàm castus animus horret cogitare) exigere congressum tali tempore, & non expectare tempus aptum retentioni seminis & generationi brevi futurum. Pars autem, à qua debitum petitur, juxta *Sanchez, Præpositum q. 6. c. 8. n. 61.* & plures alios videtur habere justam causam reddendi, per hoc præcisè, quòd peccatur: eò quòd juxta præmissa actus tali tempore exercitus non sit ita in se indecens, ut nullâ circumstantiâ possit cohonestari: talis verò circumstantia ex parte reddentis videatur adesse, per hoc quòd reddens compati suæ satisfaciât. Immo consequenter idem *Sanchez, Præpositus* & alii docent, quòd conjux reddere teneatur; quàmvis hoc præter Auctores alterius sententiæ negat *Bonacina* & alii, eò quòd sit turpitudine tenens se ex parte actûs. Et *Sotus, Silvester, Petrus Ledesma* & plures alii docent saltem virum prius admovendum, ac si fieri possit flectendum, ut desistat (quòd indubiè saltem consultissimè fit) quamquam si desistat non desistat, aut sit periculum odii, vel quòd ad alias sit abiturus, mulier teneatur debitum reddere, ut eos sentire refert *Præpositus supra n. 54.*

An debitum tunc petitum reddi possit,

vel debeat.

17.
Licet non
nosciat
uxor gra-
vida.

18.
An licet
cognoscatur
mulier tem-
pore purga-
tionis.

DICO III. Quando uxor est gravida, licet reddatur & petitur debitum (adeoque illicitè negatur) modò absit periculum abortûs. Ita communis Doctorum contra Nonnullos putantes, esse veniale, tunc exigere debitum. Ratio est, quòd nulla lex hoc prohibeat. Quòd enim Patres subinde videantur culpâre talem congressum, intelligendi sunt de consilio: vel quando subest periculum abortûs. Et certè si Matrimonii usus tunc esset illicitus, male esset provisum conjugibus de remedio concupiscentiæ: cum majore parte temporis uxores multorum sint gravidæ.

DICO IV. Uti Matrimonio statim post partum, durante adhuc naturali menses purgatione, non est mortale, ut satis receptum est apud Doctores: immo juxta *Richardum, Sanchez, Henriquez, Præpositum supra dub. 11.* & plures alios ne quidem est veniale, eò quòd corporalis immunditia non videatur sufficere ad causandum peccatum in actu conjugali, ad quem partes jus habent. Videtur tamen saltem moraliter adesse veniale, ob nimiam intemperantiâ, quæ in copula isti feeditati junctâ apparet, uti in copula cum menstruata: nisi aliqua ratio excuset. Quòd autem *S. Gregorius* ait, & refertur *c. fm. dist. 5. Nisi purgationis tempus prius transierit, viris suis non debent admisceri*, dictum est ab ipso tamquam sancto Doctore & dante sanctum consilium, non tamquam imponente rigorosum præceptum, vel certè ob intemperantiâ ibi regulariter adjunctam, dicit id esse illicitum, scilicet venialiter.

DICO V. Non est illicitum uti Matrimonio eo tempore, quo mulier lactat. Ita Doctores communiter: quia periculum, quòd aliqui dicunt proli lactanti imminere, nullum vel parvum est. Quòd si subinde contingat adesse, potest per aliam nutricem vel alimentum provideri. Certè (inquit *Præpositus q. 6. dub. 11. in fine*) conjugati intollerabile gravamen subirent; si juxta quorundam sententiam non possent se mutuo continere, dum mulier est gravida, puerpera, lactans: inde enim sequeretur, quòd non nisi rarissimè actum conjugalem possent exercere. Et ita quidem congruit humanæ infirmitati: etsi non satis quem suaderi nimia hujus actûs raritas, quem non extorserit amor propaginis aut fidei conjugalis.

QUÆSTIO IV.

Qualiter usus conjugalis sit illicitus ratione modi?

DICO I. Certissimum est conjuges mortaliter peccare congregiendâ sodomitice sive extra vas naturale. Talis namque congressus repugnat lumini naturæ, etiam Barbaris explorato, ac fini matrimonii. Quare mortem potius, quàm talem concubitum deberet uxor admittere. Quidquid impius Mahumet in suo Alchorano c. 1. illam permisisse fertur his verbis: *Vxores vestra sunt aratura verbis, inquit igitur araturam vestram à libitino.* Immo juxta Doctores communiter non solum licet inchoatur copula in vase præputero, cum intentione perficiendi in vase naturali, eò quòd ista carnis penetratio videatur inchoata sodomia, & ex natura sua dispositio ad illam: ut proinde non se habeat instar alterius nudi tactûs, quo licet provocatur natura in ordine ad copulam conjugalem.

DICO II. Certissimum quoque est conjuges peccare graviter tangendo seipos, aut se mutuo, etiam consentientes, cum pollutione seu effusione seminis extra vas: cum id repugnet castitati conjugali finique matrimonii, nec mollities naturæ contraria per conjugium honestetur. Immo videtur communis sententia, quòd conjugatorum pollutio præterea habeat specialem malitiam contra fidem conjugii, veluti quæ prohibeat usum carnis extra limites conjugii, & obliget, ut uterque servet alteri castè corpus suum. Et consonat illud *Ambrosii*, quòd refertur *c. Nemo sibi, 3. q. 4. Nec hoc solum est adulterium, cum aliena muliere peccare conjugis, sed omne quòd non habet potestatem conjugii.* Non video tamen efficacem istius sententiæ rationem. Varios etiam deprehendi pœnitentes, qui non apprehendebant specialem malitiam ex parte conjugii

QUESTIO V.

Quo Fine exercendus sit actus Matrimonii?

jugii in pollutione, credentes fidem conjugii per hoc non frangi.

Observandum praeterea conjugibus ne sibi in mente proponant aliam personam, dum commiscuntur, sive per desiderium, sive per simplicem complacentiam: alias enim graviter peccant.

DICO III. Si conjuges sine justa causa non servent naturalem modum sive situm, v. g. si mulier sit incuba, si à latere, stando vel etiam modo praeposito tamen in naturali vase se cognoscant, peccant juxta omnes: quia est alienum à ratione, non servare situm à natura institutum. Dixi sine justa causa: hanc enim existente nullum est peccatum, v. g. si vir sit succubus, ne alias uxori aut fetui imminet periculum, aut quia dispositio corporalis naturalem situm non permittit. Ita Sanchez d. 16. n. 7. & alii communiter: quia naturalis modi inversio non videtur ita intrinsecè mala, quin justa causa possit illam coherescere, quando ex modo congressus rata est sequi generatio. Unde etiam comparis tunc non solum potest, sed etiam tenetur reddere debitum sic petenti.

DICO IV. Dum sine justa causa naturalis situs non servatur, tantum peccatur venialiter, juxta Sanchez supra n. 3. Navarrum & alios passim contra multos existimantes peccari mortaliter. Ratio est: quia etsi modus accidentaliter sit contra naturam, non tamen ipsa substantia actus conjugalis, ut potest fieri in vase legitimo idonee ad generationem; defectus autem iste accidentaliter non videtur ascendere ad deformitatem mortalem; nisi adesset morale periculum effusionis seminis extra vas; quod raro adesse, adeoque Confessarium non teneri de illo interrogare accusantem se de indebito situ, notat Sanchez supra n. 5. Non tenetur tamen comparis reddere debitum sic petenti sine justa causa: sive se confirmando sententia probabilis, quae putat inversionem istam esse mortalem: sive quae est tantum sit venialis, probabiliter tamen est ita intrinsecè mala, ut petente non excusetur ob justam causam, non excusetur reddens saltem à veniali peccato: sive denique quia etsi nullum foret peccatum sic petenti reddere, non censetur tamen se obligasse, nisi ad reddendum modo congruo. Equidem est probabilis, quod saltem licitè reddere possit: cum sic doceat Sanchez supra n. 2. Pontius, Diana & plures alii: juxta quos in reddente pro causa sufficit, nolle alteri displicere, aut occasionem discordiae praebere. Idque verum existimo tunc saltem, quando fundatè discordia aut simile malum timeretur, vel alia justa ratio reddendi debitum subesset. Omnino tamen debet conjux conjugem pro virili hortari, si sit spes fructus; ut à similibus inordinationibus absteat, ei ostendendo suam in his displicentiam.

DICO I. Actus matrimonialis licitè refertur in generationem proles, & satisfactionem sui debiti, aut in evitacionem continentiae in sua parte. Conclusio est ab omnibus recepta. Immo generatio proles est finis principalis: satisfacere debito postulato tenetur pars ex justitia, vitare autem continentiam partis, saltem ex charitate.

DICO II. Licitè conjux exercet etiam petendo actum matrimonialem praecise, ut evitet periculum continentiae in semetipso. Ita plurimi Doctores contra Magistri dist. 21. & plures alios existimantes exigentem tali fine peccare venialiter: quod varii varè limitant. Ratio est: quia Matrimonium est utile, & à Deo ordinatum in concupiscentiae remedium post lapsum: ergo eo uti in hunc finem nullum potest esse peccatum. Nec obstat, quod hic finis sit tantum secundarius: quia licitum est omisso fine principali assumere secundarium, si sit honestus; qualis est evitatio continentiae propriae. Deinde in sterilibus cessat omnino spes proles; in secundis autem saepissime, nempe post prolem jam conceptam: adeoque in illis regulariter, in his saepissime esset illicita petitio copulae; nec satis foret praevium concupiscentiae toto conjunctorum de licito remedio illius, quae ex ipsa tori conjunctione potius augetur.

Confirmatur I. quia licitè, immo laudabiliter quis Matrimonio utitur, ut evitet continentiam alienam suae partis (quamquam non sit finis principalis usus matrimonialis) quidni ergo licitè eo utatur, ut evitet continentiam in semetipso, à quo incipit charitas? Immo verè tunc etiam videtur concurrere bonum fidei matrimonialis; cujus pimirum per continentiam frangendae periculum est.

Confirmatur II. ex 1. Cor. 7. ubi Apostolus ait: Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat. Et infra: Iterum revertimini in idipsum, ne tenet vos satanas propter continentiam vestram. Qui modus loquendi planè non denotat promissionem venialis peccati, sed concessionem actus liciti, etsi minus boni: sicut etiam concedit Matrimonium tamquam licitum, etsi minus bonum respectu continentiae. Et hoc sensu subdit: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Quamvis S. Augustinus l. 5. contra Jul. c. 9. in fine videatur haec verba accipere tamquam indulgentiam rei malae; dicens: Cum ad id ipsum redeunt propter intemperantiam suam, noverint etiam

24. In copula licitè intencitur proles satisfactio debiti, aut etiam solvitatio incontinentiae aliena.

25. Quia est propria.

Probatur.

Confirmatur I.

26. Confirmatur II.

Vertical marginal notes on the left side of the page, including references to other works and authors like Sanchez, Pontius, Diana, and Augustinus.